

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 214/07-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 21. augusta 2007 predbežne prerokoval sťažnosť R. I., B., zastúpeného advokátom Mgr. V. Š., Advokátska kancelária, B., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na právnu pomoc podľa čl. 47 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na informácie podľa čl. 26 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 10 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva na obhajobu podľa čl. 6 ods. 3 písm. c) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom vyšetrovateľa Úradu justičnej a kriminálnej polície Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Nitre pri vykonaní konfrontácie svedkov dňa 14. mája 2007 v trestnom konaní vedenom pod ČVS: ORP-43/OEK-NR-2006-Ša.

r o z h o d o l :

Sťažnosť R. I. o d m i e t a ako neprípustnú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 16. júla 2007 doručená sťažnosť R. I., B. (ďalej len „sťažovateľ“) vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na právnu pomoc podľa čl. 47 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej

len „ústava“), základného práva na informácie podľa čl. 26 ústavy a podľa čl. 10 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na obhajobu podľa čl. 6 ods. 3 písm. c) dohovoru postupom vyšetrovateľa Úradu justičnej a kriminálnej polície Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Nitre (ďalej len „vyšetrovateľ“) pri vykonaní konfrontácie svedkov dňa 14. mája 2007 v trestnom konaní vedenom pod ČVS: ORP-43/OEK-NR-2006-Ša .

Z obsahu sťažnosti vyplynulo, že sťažovateľ sa vo vedenom trestnom konaní v pozícii svedka zúčastnil procesného úkonu konfrontácie so svedkyňou ako poškodenou.

Sťažovateľ v sťažnosti uvádza: *«Z kriminalistického hľadiska bol sťažovateľ v pozícii podozrivého, čo sa následne potvrdilo aj tým, že mu dňa 31.05.2007 bolo vznesené obvinenie. Sťažovateľ sa na konfrontáciu dňa 14.05.2007 o 9.30 hod. dostavil v prítomnosti svojho advokáta a žiadal, aby sa mohol zúčastniť úkonu v prítomnosti svojho advokáta. Svoju účasť advokát sťažovateľa avizoval vopred telefonicky, s čím vyšetrovateľ neprejavil nesúhlas, snažil sa však advokáta odhovoriť od účasti na konfrontácii s odôvodnením, že prítomnosť advokáta nie je potrebná.*

Krátko po začiatku konfrontácie vyšetrovateľ proti advokátovi sťažovateľa bezdôvodne negatívne vystúpil a vytkol mu, že ruší priebeh úkonu. Podnetom pre takéto správanie vyšetrovateľa bola nekonfliktná námietka advokáta voči presnosti nadiktovania slov poškodenej do zápisnice vyšetrovateľom. Vyšetrovateľ pritom diktoval slová poškodenej tak, že pozmenil ich význam. Ďalšia kontroverzia nastala v momente, keď obvinený na položenú otázku „Je to pravda, čo uviedla svedkyňa - poškodená?“ reagoval slovami, že tvrdenie poškodenej sa nezakladá na pravde. Vzhľadom na závažnosť skutočností, ktorých sa týkala otázka, sťažovateľovi jeho advokát povedal „popíšte ako to bolo“. Vyšetrovateľ však do zápisnice uviedol, že advokát „napovedal svojmu klientovi na položenú otázku“. Tu vyšetrovateľ opäť pozmenil zápis oproti skutočnosti, keďže nabádanie klienta, aby vypovedal obširnejšie, v žiadnom prípade nie je „napovedaním na položenú otázku“. Následne vyšetrovateľ zareagoval opäť agresívnym výstupom, keď advokátovi sťažovateľa oznámil, že má opustiť miestnosť, nakoľko nepredložil žiadne splnomocnenie. Takýto príkaz advokát odmietol splniť ako nezákonný. Následne sa vyšetrovateľ rozhodol

konfrontáciu ukončiť pod zámkou nepredloženia plnomocenstva, ktoré dovtedy ani len nespomenul a začalo mu chýbať až vtedy, keď chcel advokáta vylúčiť z úkonu. Advokát sťažovateľa preto žiadal zapísať do zápisnice jeho vyjadrenie k dôvodom ukončenia konfrontácie, čo vyšetrovateľ najskôr odmietal, nakoniec ich však zapísal. Keď však advokát sťažovateľa žiadal zapísať, že vyšetrovateľa považuje za zaujatého, vyšetrovateľ to odmietol urobiť s tým, že zaujatosť má namietat písomne. Keď advokát sťažovateľa trval na písomnom zapísaní a zároveň oznámil vyšetrovateľovi, že jeho správanie si zaznamenáva na diktafón, opäť začal vystupovať agresívne, tvrdil, že „toto je režimové pracovisko“ a vyzval advokáta sťažovateľa na ukončenie záznamu a jeho zmazanie, čo advokát odmietol. Po telefonickom rozhovore s neznámou osobou vyšetrovateľ vytlačil zápisnicu a v úkone už nepokračoval.»

Sťažovateľ sa domnieva, že takýmto konaním vyšetrovateľa došlo k porušeniu jeho základných práv garantovaných ústavou a dohovorom, pričom argumentuje nasledovne: «Úlohou advokáta, ktorý sprevádza podozrivého na výsluch je samozrejme dohliadať na zákonný priebeh výsluchu a v prípade porušenia práv klienta vyzvať vyšetrovateľa na zákonný postup.

Upozornenie na nesprávnosť diktátu zápisnice určite nie je rušením výsluchu. Rovnako upozornenie klienta, aby na položenú otázku smerujúcu k priebehu skutkového deja, neodpovedal stručne, ale „popísal ako to bolo“ nijakým spôsobom nenaruší priebeh výsluchu a určite nie je „napovedaním na položenú otázku“. Vyžadovanie písomného plnomocenstva v situácii, keď sa klient zúčastňuje úkonu v prítomnosti advokáta, nielenže nemá oporu v zákone, ale je zjavne šikanózne.

Vyšetrovateľ tým, že v príčinnej súvislosti s účasťou advokáta na konfrontácii, ktorý sa zasadzoval za práva sťažovateľa, najprv advokáta vykázal z miestnosti, v ktorej sa vykonávala konfrontácia, a keď advokát odmietol nezákonný príkaz splniť, rozhodol o ukončení konfrontácie, porušil ústavné právo sťažovateľa na právnu pomoc v konaní pred štátnym orgánom garantované čl. 47 ods. 2 Ústavy SR a právo sťažovateľa na obhajobu garantované čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Vyhotovenie zvukového záznamu o priebehu úkonu je výkonom práva na informácie garantovaného čl. 26 Ústavy SR, ktoré môže byť obmedzené iba zákonom a len v prípade

nevyhnutnosti a v záujme ochrany taxatívne určených záujmov. Trestný poriadok, ani iný právny predpis ani explicitne, ani implicitne nezakazuje vypočúvanému ani jeho advokátovi zhotoviť zvukový záznam jeho vlastného výsluchu. Ústavný súd SR pritom opakovane judikoval, že zaznamenanie priebehu úradného aktu, a to dokonca aj neverejného, je výkonom ústavného práva na informácie. Tvrdenie vyšetrovateľa o „režimovom pracovisku“ tiež nemá oporu v žiadnom právnom predpise. Advokát pritom priebeh úkonu zaznamenával v záujme ochrany práv sťažovateľa s cieľom získať autentický záznam jeho priebehu, keďže vyšetrovateľ zápisnicu diktoval zapisovateľke nepresne.»

Podľa názoru sťažovateľa „Za danej situácie je jediným prostriedkom nápravy autoritatívne konštatovanie porušenia ústavného práva.“, čo odôvodňuje tým, že „Právny poriadok Slovenskej republiky nedáva sťažovateľovi žiaden procesnoprávny prostriedok, prostredníctvom ktorého by mohol iniciovať konanie, ktorého výsledkom bo bolo vyslovenie porušenia jeho ústavných práv“.

Na základe uvedeného sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd vo veci samej rozhodol uvedeným nálezom :

„1. Základné právo R. I. na právnu pomoc v konaní pred štátnym orgánom podľa čl. 47 ods. 2 Ústavy SR, právo na obhajobu podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, právo na informácie podľa čl. 26 Ústavy SR a právo na informácie podľa čl. 10 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom vyšetrovateľa Úradu justičnej a kriminálnej polície Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Nitre pri vykonávaní konfrontácie medzi svedkami dňa 14.05.2007 v trestnom konaní vedenom pod ČVS:ORP-43/OEK-NR-2006-Ša porušené bolo

2. Úrad justičnej a kriminálnej polície Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Nitre je povinný nahradiť sťažovateľovi trovy právneho zastúpenia k rukám advokáta do 30 dní od právoplatnosti tohto nálezu .“

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh vrátane sťažnosti predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti sťažovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené alebo podané oneskorene môže ústavný súd po predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho prejednávania.

Sťažovateľ namieta porušenie svojho základného práva na právnu pomoc podľa čl. 47 ods. 2 ústavy, základného práva na informácie podľa čl. 26 ods. 1 ústavy a podľa čl. 10 dohovoru a práva na obhajobu podľa čl. 6 ods. 3 písm. c) dohovoru postupom vyšetrovateľa pri vykonaní konfrontácie svedkov dňa 14. mája 2007 v trestnom konaní vedenom pod ČVS: ORP-43/OEK-NR-2006-Ša.

Ústavný súd skôr než pristúpi k posúdeniu materiálnej stránky veci, preskúma vždy procesné náležitosti sťažnosti, splnenie ktorých je predpokladom toho, aby sa ústavný súd mohol zaoberať meritom veci. Jedným zo základných pojmových znakov sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ako prostriedku ochrany ústavou (alebo kvalifikovanou

medzinárodnou zmluvou) zaručených základných práv alebo slobôd je jej subsidiarita. Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje, a na použitie ktorých je oprávnený podľa osobitných predpisov.

Podľa § 210 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) obvinený, poškodený a zúčastnená osoba majú právo kedykoľvek v priebehu vyšetrovania alebo skráteného vyšetrovania žiadať prokurátora, aby bol preskúmaný postup policajta, najmä aby boli odstránené prietahy alebo iné nedostatky vo vyšetrovaní alebo skrátenom vyšetrovaní.

Podľa § 230 ods. 1 Trestného poriadku dozor nad dodržiavaním zákonnosti pred začatím trestného stíhania a v prípravnom konaní vykonáva prokurátor.

Podľa § 230 ods. 2 písm. a) Trestného poriadku pri výkone tohto dozoru je prokurátor oprávnený dávať záväzné pokyny na postup podľa § 197, vyšetrovanie a skrátené vyšetrovanie trestných činov a určovať lehoty na ich vybavenie.

Sťažovateľ, ako vyplýva z obsahu sťažnosti, je v súčasnosti v procesnom postavení obvineného. V súlade s ustanovením § 210 Trestného poriadku v spojení s ustanovením § 230 ods. 1 Trestného poriadku teda disponuje dostatočne účinným prostriedkom nápravy namietaného porušenia svojich základných práv. V prípade zistenia nezákonnosti postupu vyšetrovateľa pri vykonanej konfrontácii má prokurátor oprávnenie záväzným pokynom nariadiť zopakovanie namietaného procesného úkonu (samozrejme v uvedenom štádiu by sa sťažovateľ úkonu zúčastnil už v pozícii obvineného), čím by sa poskytnutá ochrana základných práv sťažovateľa premietla aj do roviny obnovenia stavu pred ich porušením.

Ak sťažovateľ nebol spokojný s vybavením svojej žiadosti podľa § 210 Trestného poriadku zo strany príslušným dozorujúcim prokurátorom, má možnosť namietať nezákonnosť jeho postupu formou podnetu podľa ustanovení § 31 a nasledujúcich zákona

č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o prokuratúre“).

Vyčerpanie opravných prostriedkov alebo iných právnych prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľovi na ochranu jeho základných práv a slobôd účinne poskytuje a na použitie ktorých je oprávnený podľa osobitných predpisov, je jedným z atribútov prípustnosti sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, a teda podmienkou konania vo veci individuálnej ochrany základných práv a slobôd pred ústavným súdom.

Ústavný súd zotrváva v súlade so svojou doterajšou judikatúrou na tom, že sťažovateľ je pred podaním sťažnosti ústavnému súdu povinný vyčerpať všetky právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na použitie ktorých je oprávnený podľa osobitných predpisov (napr. III. ÚS 152/03, II. ÚS 94/06).

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ uvedené právne prostriedky nevyužil, ústavný súd preto jeho sťažnosť z dôvodu nevyčerpania dostupných a účinných právnych prostriedkov ochrany jeho základných práv odmietol ako neprípustnú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. augusta 2007